

Tre smaa Lys.

Vel var Hedegaardens Agre magre, og vel stod der i Nøset kun fem, pilmagere Køer, netop saa mange, det kunde rumme, og paa Stalden to smaa Russere, der havde Mugg og Koderne og fældede jævnt Aaret rundt; men Kræn Rude var sejt, for det var ham, der var Herre til Hedegaarden, og han slog da ogsaa ud med Haanden den første Gang, Anne Mette kom ind i Nøset. Hem Han rømmede sig som en Proprietær og præsenterende de gule Dyr med et: Tja-a. De har jo ikke meget paa Siderne, men de skal nok komme til at give Smør. Satan tammel Om Hestene sagde han, at de var et Par Ralliker, men villige, bilfaste og tolle. — Hem Men a vil jo nok sige, at til Paradekørsel er de ikke meget værd. — Saa lo Anne Mette og søgte at se saglig ud. Hun beundrede Kræn. Han var saa klog.

Og saa blev det Anne Mette og Kræn. De var lykkelige hin Efteraarsdag de som Nygifte drog ind paa Hedegaarden. Fremtiden tegnede sig for dem som en iokkedet Drøm. Der havde ganske vist ikke været noget Stands ved det Bryllup. Kun Store Just og hans Kone, hos hvem Kræn tidligere havde tjent, og et Par Husmandsfolk, som frustede Livet paa et stille Krogstue langt inde paa Heden, havde udgjort Brudefølge. En Times Tid før Aften drog Følget af Gaarde. Og saa var Anne Mette og Kræn alene.

De to hinanden ved Haanden og gik langsomt frem og tilbage gennem de lavloftede Stuer. Her var ikke mere Bohave end det strengt nødvendige. Der mangler maaske nok et og andet, Anne Mette, sagde Kræn, men det kommer. Det kommer med Tiden. Anne Mette nikkede med et Smil. Der gik en søt Skælven gennem hende. Og Kræn rettede sig og sagde: Det skal Satan tamme nok gaa.

Aaret gik saa slideligt. Der skete ikke større Forandringer hverken ude eller inde. Anne Mette havde vel haabet, at det var gaaet bedre, men tænkte dog ikke videre over, at hun og Kræn ikke havde faaet bedre fag i Tingene. Nu og da havde de haft Besøg af Store Just. Han var altid saa larmende, og hun kunde ikke undgaa at føle sig stødt over, at Kræn beundrede ham.

Hun følte sig næsten som om Fremmed, naar Just var der og han og Kræn skvaldrede og højt-talende gik fra Nøs til Svinehus, stadigt tingende om Priser paa Kalve eller Smaagrise. Men alligevel følte hun et Stik i Hjertet, naar Just var taget af Sted, og Kræn fornøjet kom ind og slog ud med Haanden og afvæbnende ytrede: »Nej se, nej se. Hvor har du dog gjort pent og ryddeligt. Her er jo, som om der var blæst.»

En Sensommerdag et Par Aar efter sad Anne Mette paa Grøftkan- ten udenfor Gaarden. Høsten var tilende og Kornet tørt i Hus. Kræn var kørt til Byen. Ubevist følte hun sig som befriet. Her var saa godt i Stilheden. Hun saa sig glad om. Til alle Sider hvide Bakke- drag sig mod den kugleblaa Him- mel, dækket af blomstrende Lyng. Ud mod Vest strakte Gaardens Agre sig som Tavl i det rødbrune Dække. Hun sukkede. Ja. Det var jo Tavi, hvor hun og Kræn slog Terning om Lykken —

Saa slog hun det hen, havde ikke Magt til at blive bitter. Hun drømte sig bort.

— En Blot forbi, sagte sum- mende. Det end som et tonende ekko. Stilheden. En sød svimmel- hed betog hende. Hvad var det? Hun tog sig til Hjertet. Var det en elsket sket — skulde hun — skulde hun ikke mere være alene?

Det var vist saadan. — Hun blev revet ud af sine Drømmerier af den brokkende Lyd af Vognhjul. Kræn kom hjem. Hun kunde se, at der bag i Vognen stod . . . ja, hvad var det mon for noget. Det var vist blaa. Saa kom han altsaa endelig med Kommoden, som de saa længe havde ønsket.

Hun blev varm af Lykke og løb ham i Møde. »Paarr, raabte Kræn og strammede Tønnen, da hun naaede frem, »hvad er der i Vejen?« Hun standse og saa taarebædet forbi ham. — Det var en Maskine, han havde med.

Kræn slog ud med Haanden. »Ja, det er en Tærskemaskine. Een faar jo Værk af at staa og pjele hele Vinteren. Vi kan nok hjælpes Anne Mette. Saa faar vi Tid til at sidde inde og snakke, naar det ly- ster os. A fik den forresten saa billigt.« Anne Mette nikkede.

Saa kom Vinteren. Anne Mette fik ikke Tid at sidde ved sin Rok og skulde ikke mere høre Pfejens dumpe Slag paa Løen. Om det var To eller Frost, eller om Sneen feg og Længere og Gavle, stod hun paa Løen og trak i Maskinen. For i Aar havde Kræn travlt med at tærsk. Han lagde Nøgene i. »Træk lidt mere,« raabte han gennem Larmen. Hun tog bedre ved, saa Kærnerne hvilede mellem Slagterne og slyngedes raslende langt hen ad Logul- vet. Hun trak og trak. Blot trak. Kræn nynnede.

Allerede midt i Januar var de saa vidt fremme med Tærskningen, at der kun var et Par Traver Byg tilbage. Men der blev ikke noget af at sidde inde og snakke. Store Just kom, og han og Kræn blev enige om at tage paa Hestehandel. Kræn sad smaat i det, men han skulde heller ikke handle. Han skulde blot med saadan for et Syns Skyld, som Just sagde.

De tog af Sted tidligt hver Morgen og kom først tilbage sent ud paa Aftenen. Anne Mette maatte være baade ude og inde. Hvad Kræn havde for, kendte hun ikke. Han var ikke meddelsom, og hun gad ikke spørge. Hun blev kold og haard og rugede fjendtligt over sin Hemmelighed.

En Dag i Marts blev Kræn hjem- me. Hun blev urolig, da han ikke svarede paa hendes Spørgsmaal, om han ikke skulde ud. Ved Mid- dagstid kom Store Just. Naa, tænkte hun, de skal nok ud alligevel. Men Store Just kørte med det samme. Han fik en af Køerne med. Anne Mette sukkede. Halvtredje Aar havde hun været gift. Det havde været en Spinken og Sparen paa alle Kanter — og nu havde de alligevel en Ko mindre i Nøset. Hun greb sig i hadefulde tanker mod Kræn. Og dog mente han det vel godt paa sin Vis. Men der var ingen rigtig Alvor over ham. Han slumpede sig gennem Tilværelsen og trostede sig med, at det skulde Satan tamme nok gaa. Hun smilte blott.

Over Middag linnede Kræn Bryg- gerdøren og raabte ind: »Saa skulde vi vel se at blive færdig med Byggen.« Vreden skyldte Blodet op i hendes Ansigt. Hendes Øjne blev store og fugtige. Hun var lige ved at raabe onde Ord efter ham, men tog sig i det.

Saa gik hun ud og trak i Maski- nen Trak og trak. Blot trak. Paa en Gang sortnede det for hendes Øjne. Hun faldt svimmel om paa det kolde Logulv. Noget rørte sig under hendes Hjerte. Hun følte det som et usædligt Karteg og brast stønnende i Graad.

Kræn sprang til: »Anne Mette, Bette Anne Mette . . . du maa ikke blive syg . . .«

De følgende Dage laa Anne Mette til Sengs. Kræn var saa god. Nu var han indviet i hendes Hem- melighed, og det knugede ham, at han kun havde tænkt paa sit eget.

Han følte sig lykkelig. Det var jo omkring Foraarsjævnedag. Om Dagen duftede det af Mulk og spædgroen Tuer, og om Natten hørte hun Vildgæssene, som i skrigende Flokke drog nordover mod Bad om det nære Foraar og den lyse Sommer. Snart vilde Skovene derhjemme paa Sjælland staa prydet af tusinde Anemoner, og ved Havegardet ved Barndoms- hjemmet vilde Violenerne atter pippe frem, mere ene og mere blaa end alle andre.

Underet skete i Maj. Det blev en Dreng. Han kom til at hedde Jens.

Og det blev Jens ude, og det blev Jens inde. Tidligt og sent talte Anne Mette om hans smaa Hæn- der, hans buttede Fødder, hans lillebitte Ører, hans leende Mund og hans store, blaa, straalende, verdenskyssende Øjne. Dagene fløj af Sted for Anne Mette. Hun syntes, hun kunde bære al Verdens Trængsel.

Med det timelige gik det stadigt ikke bedre. Det var som alt, hvad der hed Penge, smuldrede bort mel- lem Fingrene paa Kræn. Det kneb ham stadigt med Renter, og det kneb ham med at klare Afdragene paa Maskinen. Hun bebrejdede ham intet, men kunde dog ikke altid skjule sine Følelser. Ja, jo trostede han. Nu skal du ikke være saa ked af det. Vi har jo snart en Gris tjenlig, og saa kan vi da faa det værste ryddet væk.

Det gav et Sæt i hende. »Det værste?« Saa var det alligevel sket det, hun mest havde frygtet: Han gjorde Gæld i det skjulte! Hun fik saa igennem, at de skulde holde Hens. Hun passede dem og gik selv hver Uge til Byen for at sælge Æggene. Hver Gang satte hun en Halvtredsere eller en Krone ind paa en Sparebog til Jens. Resten fik Kræn.

Saadan gik et Par Aar, og der var alligevel ingen Fremgang at spore, men Anne Mette syntes dog, de holdt Stangen. De mørke Vin- terdage var heller ikke saa trostes- løse som før. Uden Bitterhed trak hun Maskinen, til sidste Neg raslede igennem, og uden Bitterhed saa hun Kræn i den følgende Tid tage med Store Just paa Handel. Hun havde jo Jens . . . Jens, den prægtigste Dreng i Verden.

Saa var det en Efteraarsnat. Anne Mette sov ikke. Hun laa og lyttede til Blæsten, der kogende jog gennem Havens Elme. Om kort Tid skulde hun atter opleve Underet. Hun ønskede, det maatte blive en Pige. Kræn kastede sig uroligt frem og tilbage paa Lejet. Et Par Gange sukkede han hørligt. Han sov ikke. Hun turde ikke spørge. Hun var angst.

Da det graa Morgenlys sivede ind gennem de smaa Vinduer var det ligesom Angsten ikke længere var saa knugende. Hun vovede sig til at se paa ham. Hans Ansigt var hærgnet. Det var klemt af Svød. Hans Øjne brændte som i Feber. »Er det Penge?« spurgte hun ton- løst. »Ja.« Hans Stemme var grø- det. »Hvorange?« — »Fyrrer Kro- ner,« han sukkede igen og udbød saa pludseligt, »det er den forban- dede Maskine.«

— Hen paa Formiddagen gik hun til Byen. Bette Jens's Sparebog maatte holde for.

Det regnede, da hun gik hjemad. Aldrig syntes hun, at den kring- lede Hedevej havde været saa lang, og at Hedegaarden laa saa trostes- løst ensomt. Kræn stod i Nøset, da hun kom. Han saa mørkt frem for sig. »De var nu ellers til Jens,« sagde hun forelignet og rakte ham Pengene. — »Til Jens! Han har maaske ikke faaet, hvad han skal. Hans Ja, saa forstær jeg bedre, jeg er ved at gaa fra Gaard og Grund. Her gaar jeg og slider og slæber . . . og du holder igen . . . ja . . . muger til Side. Han kan

nok klare for sig den Kjør, naar han bliver større. Det maa vi an- dre.«

— Det blev en Pige. Anne Mette var atter lykkelig og blev ikke træt af at se paa det lille Pus, der laa ved hendes Side med Øjnene til- lukket ligesom fast besluttet paa ikke at ville se Verden og dens Ondskab. Hun kom til at hedde Inger. Jens kunde ikke sige Nav- net. Med Møje kravlede han op paa en Stol og saa smilende over paa den lille »Ringing,« sagde han alvorligt »Ringing, du er min Søster.« Han kravlede ned igen og optog sin Leg. Anne Mette smilede. Drengens Pludren gav hende Fred. Det stadige Sild for Dagen og Vejen var blevet en fjern Uvirkelighed.

For Kræn blev alt dette ikke no- get egentlig Fornøjelse. Han var nok glad for Børnene, ogsaa paa sin Vis stolt af dem, men det var ikke saadan, at de ubetinget levede med i hans Verden. Han tumlede med Planer om Dit og Dat og havde travlt med Handel og Skjænen.

Det blev Vinter og Vaar. Aarene skred. Livet paa Hedegaarden gik sin rolige Gang. Ude og inde lod der: Børnelatter og rappe Bums af smaa Fødder. Den lille Familie var atter øget. Det var en Dreng, og han hed Hans. Nu var der fem Munde, som skulde mættes af de graa Markers sparsomme Høst. Anne Mette syntes dog, at alt gik saa taaleligt. Vel var der kun fire Køer i Nøset, og vel stod Åksene ikke tættere paa Marken end før, men man levede dog og havde ogsaa af og til festlige Stunder.

Høsten holdt Anne Mette mest af. Saa var hun og Kræn ligesom hin- anden nærmere. Hun fyldtes af vaar, sødmefyldt Glæde, naar de gik ud langs Markernes gyldne og grønne Tavl, og naar Kræn svang Leen i Kornet, saa det hvilede. »Nu er der Satan tamme Part i Landbruget,« sagde han muntert. »Om nogle Aar skill du se, staa to Straa, hvor der nu kun er eet.«

Ogsaa ved Juletid havde Anne Mette sine lykkelige Timer, og naar den store Aften kom, og Børnene var bænket paa Rad ved Bordskiven og stirrede om Kap mod Træet, som altid prægede midt paa Bordet med tre smaa Lys og røde Kurve, saa glædedes hun. Alt var dog godt, som det var.

Men naar Julen var over og Tærskningen til Ende, var Freden forbi. Saa kom Store Just, og der var en Skvaldren og Grinen over Gaarden. Børnene hang om ham. Kræn var hans bedste Ven. Naar Just nu var i Gaarde, skulde der handles, og Kræn trak altid det korteste Straa. Og naar han ved Aftenstid drog af Sted var det med Haandslag og Skulderklap og et sid- ste brægende Skvalder afbrudt af et Piskesmæld. Og saa stod Kræn alene tilbage, opfyldt af Beundring og Dagens Oplevelser. Han sendte en sort Spytstraale ud i Sneen og gik med sejle, skravende Skridt over i Nøset.

Børne stod ude paa Vejen og saa frysende efter den bortdragende, men ude i Køkkenet sad Anne Mette. Graaden rev i hendes Strube.

Børnene maatte allerede ud at tjene for Konfirmationsalderen. »De har godt af at se andre Skik- ke,« sagde Kræn undskyldende. Anne Mette tav og sukkede. Da Hans som den sidste var fløjet af Reden, var det som noget skred et Sted i hende. Saa stod hun da atter paa Løen i mørke Vinterdage. Hun trak og trak. Blot trak.

Og Aarene malede sig af Sted. En skjæder Gang kom Børnene hjem. Det gik dem vist helt godt. Det sagde de da. Anne Mette havde dog sine Tvivl.

En Juleaftensdag vilde Kræn til Byen. »Ager du med?« spurgte han. »Nej,« svarede hun kort. »Jeg

synes det kunde være rart at komme i Kirke,« fortsatte han. »Det er saa længe siden . . . vi tager Stæden og kan være tidligt hjemme.« Hun svarede ikke. Kræn tog af Sted uden Farvel.

Hun gik da rastløs frem og til- bage i de smaa Stuer. Hvad var der kommet ud af det hele. Hun havde hørt at sige Ja, ja. Nej, nej. Og hvad der var derudover, var nok af det onde. Ja! Saadan var det! Og Kræn? Havde han ikke gaaet her i alle disse Aar og tænkt paa sig selv og sin egen Medgang. Og Børnene, hendes tre smaa Lys, som hun kælede kaldte dem. Ja! Gæt at Gaarde — for at se andre Skik . . . Hun havde slumpet sig gennem Livet, revet hendes Hjerte til Blods, og nu sad han i Kirken med skyldfuld Sjæl og sang Frelse- rens Pris med Tak for de svundne Dage. — Og hvad? Om hun nu gjorde det? Om hun nu tog sig betalt for alle de onde Aar, lod det være Slut og lod ham følge med . . . det var saa nemt: Øksen og Brønden. — Hun løb ud. I Vognporten fandt hun en Hakke. Hun greb den og huggede vildt mod det frose Brønddæksel. Endelig var det løst. Hun saa et Sekund ned i det bundløse Mørke og hørte Vandet dryppe . . . dryppe . . . dryppe.

Hun gøs. Men nu skulde det være forbi. Brønddæksen lagde hun paa Blokken i Bryggerst. Den skulde hentes naar han sov, og saa . . .

Saa kom han. Han stampede Sne af Staverne i Bryggerst og kom ind med et Pust af Frost og Stjer- ner. »Glædelig Fest,« sagde han glad, »har du Grøden færdig?«

»Ja,« svarede hun mut.

De satte sig til Bords i Tavshed. Hun havde puttet Mandelen i Hø- Tallerken. Han skulde jo være den lykkelige. »Skal vi ikke have Saff- vand i Aar?« spurgte han. Hun rømmede og løber ud, og hun lægger Mandelen over til hende. For saa- dan er han! Anne Mette kommer tilbage. »Du var nok glemsom, bette Muer,« Han smiler.

De spiser videre i Tavshed. Saa lægger hun pludselig Skeen og ser paa ham, haardt. Hun hader ham. Hun spytter Mandelen ud paa Bor- det. »Haa ha,« ler han, »du er al- tid saa heldig.« Han tager en Pak- ke frem og siger glad: »A har kun et Par Træsko til dig, men splin- terny. Kan du mærke, hvor de duf- ter. Det er en fin Lak.« — — — »A har forresten en Hilsen til dig,« fortsatte han lidt efter, »fra de tre smaa. De har sendt Kort. Der er megen Sne paa deres Kant. Her kan du selv se — Hilsen fra Jeres tre smaa Lys.« Hun læste og knu- gede Kortet til sig.

Og Træet kom frem. Lysene blev tændt. Der var aldrig blevet Raad til mere end tre. Et til Jens, et til Inger, et til Hans. Anne Mette stir- rede frem for sig. Hun drømte om Børnelatter og rappe Bums af smaa Fødder.

Saa gik de til Sengs. Kræn sov snart. Anne Mette laa vaagen. Gen- nem de smaa Ruder saa hun Him- len og de tallose Stjerner og et Slædespor, der kringlede sig op over Bakken ud til den store Ver- den, til hendes tre smaa Lys, hen- des tre smaa Lys —

Det blev Morgen. Øksen laa urørt paa Blokken. Kræn kom fa- rende ind. »Anne Mette,« raabte han bestyrtet og rev Stuedøren op. »Brønddækslet er revet løs.« Hun tegnede og løb hen til Vin- duet. Kræn traadte hastigt hen til hende. »Du maa ikke være bange, bette Anne Mette. Der er ingen, som vil os i øget ond.«

Thomas Otufson.

Uttegaver: Javnaðarmannafélag.

Blástýrirar.

P. M. Dam, Tvöryggi, ábyrgdarmadr.

P. K. Mouritsen, Tórshavn.

Prensmiðja B. Z. Jensens, Tórshavn.